

ตอนที่ 2
อารยธรรมເອເຊີຍໃດ

ຮ. ດ. ຖ. ຖວາ

ตอนที่ 2 อารยธรรมເອເຊີຍໄຕ

หน้า

บทที่ 1 ອຸນຫາສາດົກ ແລະ ອາຮຍໝຣມຄຸ່ມແມ່ນໍ້າສິນຫຼຸ	73
บทที่ 2 ອາຮຍໝຣມຢຸຄພະວາກ ແລະ ຍຸຄມຫາກາພຍ໌	89
บทที่ 3 ອາຮຍໝຣມອືນເດີຍກາຍໄດ້ການປົກກອງຂອງຮາຈວັງຕີ	111
บทที่ 4 ສາສນາສຶກບໍ່ ແລະ ການເຂົ້າມາຂອງອາຮຍໝຣມຕະວັນຕົກ	129

ประเมินผลก่อนการเรียนตอนที่ 2

1. ท่านมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้อย่างไรบ้าง
 - ก. เอเชียใต้
 - ข. โครงสร้างสังคมอินเดีย
 - ค. การสร้างพระพุทธรูป
 - ง. ทัชมาฮาล
2. ที่กล่าวว่า “ถ้าไม่มีพระพุทธเจ้า พระเจ้าอโศกมหาราช และมหาตมะคานธี จะมีผู้รักงประเทศาอินเดียน้อยมาก” นั้น ท่านเข้าใจว่าอย่างไร

บทที่ 1

กฎหมายและอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ

เก้าโครงเรื่อง

1. ลักษณะทางกฎหมายศาสตร์
2. ลักษณะทางกฎหมายประเทศ
3. อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ
 - 3.1 การชุดคันப
 - 3.2 สิ่งที่ชุดคันப
 - 3.3 ผลกระทบต่าง ๆ ที่เหลือไว้ในอินเดีย

สาระสำคัญ

1. เอเชียใต้ในปัจจุบันคืออินเดียในอดีต เพราะประเทศต่าง ๆ ในเอเชียใต้ล้วนเคยเป็นส่วนหนึ่งของอินเดียหรือไม่ก็เคยตากอยู่ภายใต้อิทธิพลของอินเดีย ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เอเชียใต้มีทั้งหมด 7 ประเทศ คือ อินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ ศรีลังกา เนปาล ภูฏาน และมัลดีฟส์

2. ลักษณะกฎหมายประเทศของเอเชียใต้แบ่งเป็น 5 ลักษณะ คือ ส่วนที่เป็นเทือกเขา ส่วนที่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบตอนเหนือซึ่งเป็นที่ตั้งของอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ ส่วนที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลางซึ่งเป็นที่กำเนิดอารยธรรมอินโด-อารยัน ส่วนที่เป็นคาบสมุทรไม่มีอารยธรรมพื้นเมืองเกิดขึ้นแต่รับเอาอารยธรรมตะวันตก เช่น ศาสนาคริสต์ และส่วนที่เป็นเกาะ ได้แก่ เกาะลังกา อันดามัน และนิโคบาร์

3. พากมิลักษณะหรือทรัพย์ที่เป็นชาวนี้เมืองของอินเดียได้สร้างอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ ก่อนที่ชาวอารยันจะเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอินเดีย ซึ่งก่อนหน้านี้นักประวัติศาสตร์เชื่อว่าอารยธรรม

สมัยพระเวทหรืออารยธรรมของพวกรายันเป็นอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดในภูมิภาค แต่ในปัจจุบัน เชื่อกันว่า อารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดได้แก่ “อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ”

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายลักษณะภูมิศาสตร์และภูมิประเทศของเอเชียใต้ได้
2. อธิบายมูลเหตุเกิดอารยธรรมและสถานที่เกิดอารยธรรมได้
3. อธิบายลักษณะเด่นและสาเหตุความเสื่อมของอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุได้

ເອເຊີຍໄດ້ທັງໝາດມື່ 7 ປະເທດ ດືອ ອິນເດີຍ ປາກີສຖານ ບັນຄລາເທດ ສຣີລັງກາ ແນປາລ ຖູກວານ ແລະ ມັດຈືບັນ ທັງໝາດນີ້ມີຊື່ເຮົາກົກຍ່າງໜຶ່ງວ່າອຸນຫວີບອິນເດີຍ ເອເຊີຍໄດ້ເປັນທີ່ເກີດອາຍີຫຮຽມ ຕ່າງ ຈຸ່ງ ມາກມາຍ ອາຍີຫຮຽມທີ່ເກົ່າແກ່ທີ່ສຸດໃນກຸມົມກາດ ໄດ້ແກ່ ອາຍີຫຮຽມລຸ່ມນໍ້າສິນຫຼຸ່ງຊຸດຄັນພບ ໃນປີ ດ.ສ. 1921–1922 ບຣິເວັນລຸ່ມແມ່ນໍ້າສິນຫຼຸ່ງຊຸດຂອງອິනດັສໃນປະເທດປາກີສຖານ

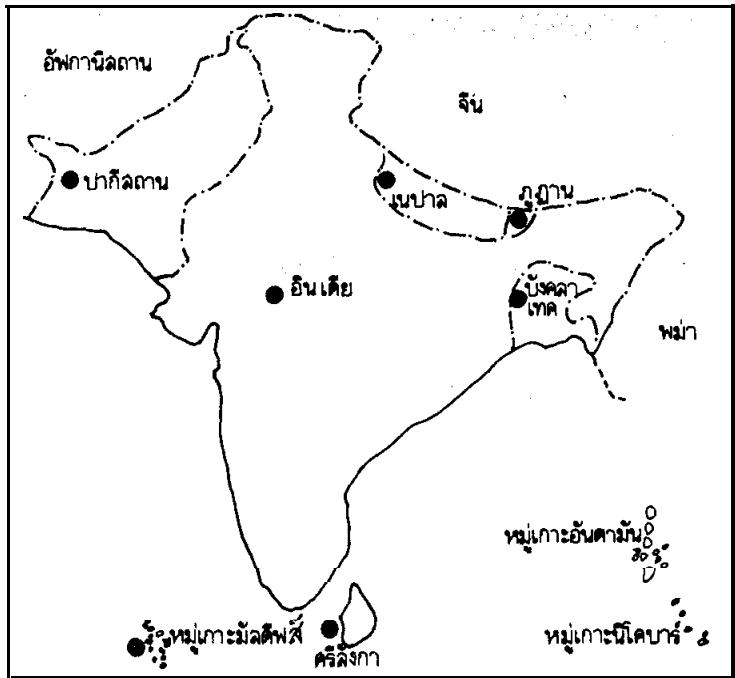
1. ລັກມະກຸນີກາສຕ່ຽ

ເອເຊີຍໄດ້ຕັ້ງອູ່ປະນາມກົ່ງກາງທາງໄດ້ຂອງທວີປເອເຊີຍ ມີພື້ນທີ່ 1,733,295 ຕາຮາງໄມ້ລ ທາງທີ່ຄະເໜີໂອນອງກຸມົມກາດເປັນເທື່ອກເນາທິນາລັບ ທີ່ຄະວັນອອກເປັນເທື່ອກເນາກະກັນໂຢນາ (Arakan Yoma) ທີ່ຄະວັນຕົກເປັນເທື່ອກເນາເຄົວຮັບ (Kirthetai) ແລະ ສຸລິມານ (Sulaiman) ທີ່ຄະໄດ້ເປັນ ຄາບສຸມຸກຮອິນເດີຍ ງຶ່ງຍື່ນອອກໄປທາງໄດ້ 2,000 ໄມ້ລ ສ່ວນທີ່ຍື່ນອອກໄປນີ້ເປັນຮູບສາມເຫັນຍື່ນ ມີ ຂາຍທະເລັ້ກສອງດ້ານ ດ້ານຕະວັນຕົກເປັນທະເລອກຮັບ ດ້ານຕະວັນອອກເປັນອ່າວເບັງກອລ ພື້ນທີ່ຍື່ນ ອອກໄປໃນມາສຸມຸກຮອິນເດີຍຄືປະເທດອິນເດີຍ¹ ນາງທີ່ກີເຮົາກວ່າຄາບສຸມຸກຮອິນເດີຍຫຼືອຄາບສຸມຸກຮ ແດ້ຂ່ານ

ເອເຊີຍໄດ້ມີຊື່ເປັນກາໝາອັກຖຸ່ວ່າ South Asia ຢ້ອກທີ່ສ້ອມວລະນາກາງຕະວັນຕົກນິຍມເຮົາກ ໃນປັຈຸບັນວ່າ Indian Sub-Continent ຢ້ອກທີ່ເຮົາຖຸ່ນໃນກາໝາໄທຍ ອຸນຫວີບອິນເດີຍ ເມື່ອພູດຄື່ງ ເອເຊີຍໄດ້ໃນສັນຍາໂບຮາມມັກຈະໝາຍຄື່ອນເດີຍ ເພຣະປະເທດຕ່າງ ຈຸ່ງ ໃນເອເຊີຍໄດ້ລ້ວນເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງອິນເດີຍ ຢ້ອກໄມ່ກົດກອ່ງກາຍໄຕອີທີພລຂອງອິນເດີຍ ໄນວ່າຈະເປັນທາງການເນື່ອງ ເສຣ່ຊູກິຈ ສັງຄມ ແລະ ວັດນະຮຽມ ປັຈຸບັນປະເທດຕ່າງ ຈຸ່ງ ໃນເອເຊີຍໄດ້ມີທັງໝາດ 7 ປະເທດ ດືອ

1. ອິນເດີຍ (Republic of India)
2. ປາກີສຖານ (Islamic Republic of Pakistan)
3. ບັນຄລາເທດ (People's Republic of Bangladesh)
4. ສຣີລັງກາ (Democratic Socialist Republic of Sri Lanka)
5. ແນປາລ (Kingdom of Nepal)
6. ຖູກວານ (Kingdom of Bhutan)
7. ມັດຈືບັນ (Republic of Maldives)

¹ທີ່ ຖອນສ່ວ່າງ, ຮຄ. ກຸມົມກາສຕ່ຽເອເຊີຍ, ມັນ 233.

แผนที่แสดงที่ตั้งประเทศไทยในเอเชียใต้

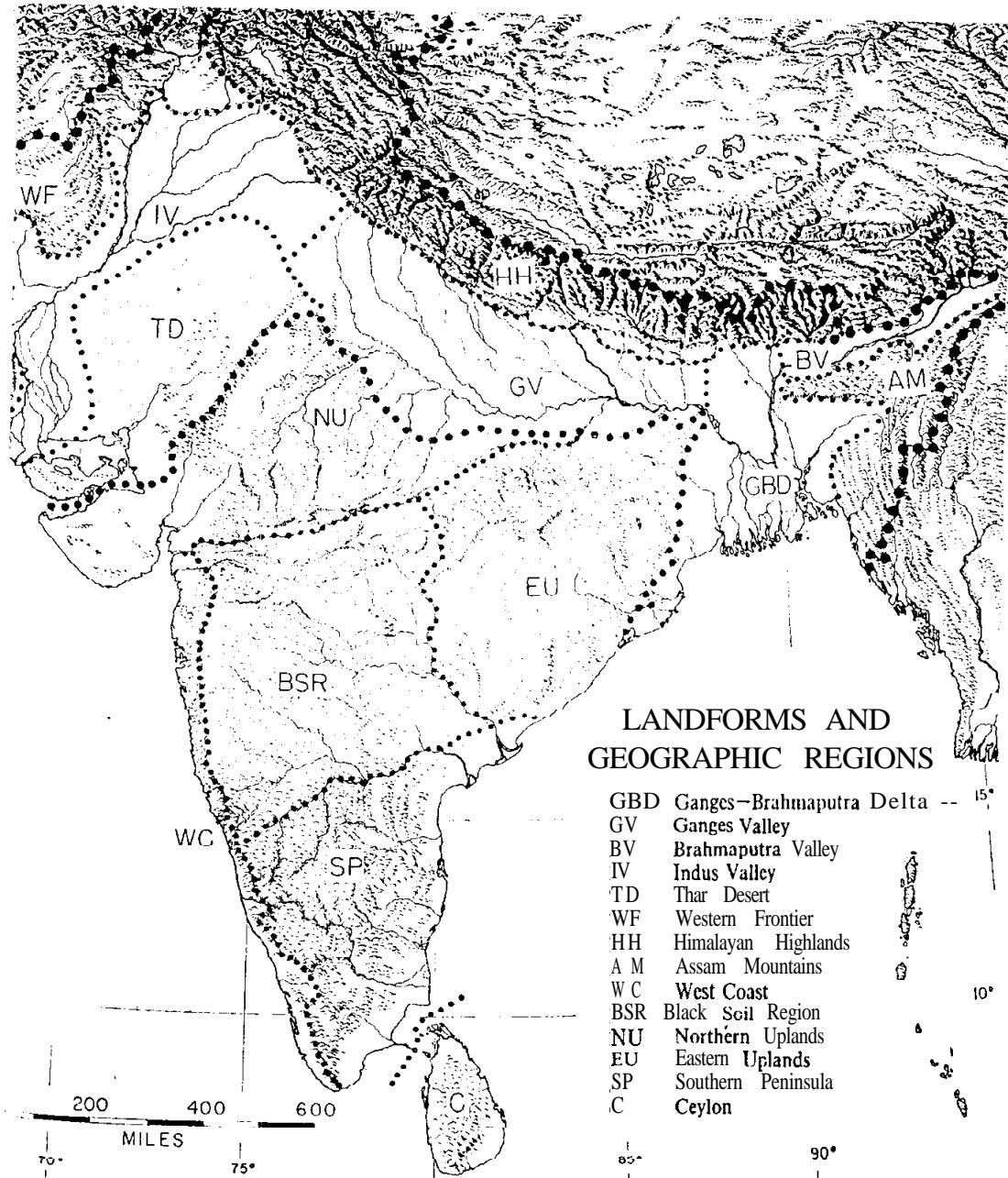
กิจกรรมการเรียนที่ 1

1. จงเขียนแผนที่เอเชียใต้โดยสังเขปพร้อมทั้งเติมชื่อประเทศให้ถูกต้อง
2. จงอธิบายถึงลักษณะภูมิศาสตร์ของเอเชียใต้โดยย่อ

2. ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ของเอเชียใต้ตามลักษณะภูมิประเทศอาจแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดที่ควรทราบ ดังนี้

2.1 เทือกเขา ได้แก่ บริเวณที่เป็นอินเดียและเนปาลตอนบนทั้งหมด เป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยเมฆหมอกและหิมะ โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงและภูเขา เรียกว่าที่ราบเชิงเขาหรือมาลัยเทือกเขาที่สำคัญ ๆ คือ เทือกเขาหิมาลัย ทodus เป็นแนวยาวจากพม่า เนปาล และตอนบนของอินเดีย มียอดเขาสูงที่สุดคือเอเวอเรสต์ (Everest) สูง 8,848 เมตร รองลงมาคือกอดวิน ออสเตรน (Kodwin Austen or K 2) สูง 8,611 เมตร และถัดมาคือยอดเขากันเซนจังقا (Kanchenjunga) สูง 8,598 เมตร เทือกเขาเหล่านี้เป็นต้นน้ำลำธารสายสำคัญ ๆ หลายสาย เช่น คงคานา ยมนา

แผนที่อธิบายได้แสดงภูมิประเทศ

พรหมบุตร ฯลฯ และผู้ที่สามารถขึ้นไปถึงยอดเขาเหล่านี้ได้ในวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 1953 คือ เทนซิง นอร์เกย์ (Tenzing Norgay) ชาวเนปาล และเอดมันด์ ฮิลลารี (Edmund Hillary) ชาวนิวซีแลนด์

ภูเขาทิมาลัย

นอกจากส่วนที่เป็นภูเขาภาคเหนือแล้ว ยังมีส่วนที่เป็นที่ราบลุ่ม เต็มไปด้วยแม่น้ำสายเล็ก ๆ คลอง บึง พื้นที่จึงเหมาะสมแก่การปลูกข้าวสาลี พืช ผัก ผลไม้ต่าง ๆ ถัดจากนั้นลงมา เป็นที่ราบสูงตะวันตกเฉียงเหนือที่ดีเป็นแนวยาวลงมาถึงทะเลรายธาร (Thar) ในรัฐราชสถาน

2.2 ที่ราบลุ่มและที่ราบตอนเหนือ ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุ และสาขาที่สำคัญ 5 สาขา คือ เมลัม (Jhelum) เชนาบ (Chenab) บีอัส (Beas) รา维 (Ravi) และซัตเลจ (Sutlej) ที่ราบลุ่มแม่น้ำเหล่านี้เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์จนก่อให้เกิดอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ ถัดจาก ที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุลงมาได้แก่ที่ราบภาคเหนือ ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ราบโล่งแบบเดียวกันโดยตลอดจนถึงทะเลรายธาร (Thar) ในรัฐราชสถาน ประเทศอินเดีย ส่วนทิศใต้ของทะเลราย มีชื่อทางภูมิศาสตร์ว่า The Great Range of Kutch

2.3 ที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลาง “ได้แก่ บริเวณที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคา* และแม่น้ำพระมหานคร ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมดมากกว่า 300,000 ตารางกิโลเมตร บริเวณดังกล่าวมีแม่น้ำสายสำคัญให้มาบรรจบแม่น้ำคงคากำจวนหลาຍสิบสาย เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งที่ริเริมและพัฒนาการทางอารยธรรมของพวกรายยัน ซึ่งต่อมาคนพวคนได้แต่งงานกับคนพื้นเมืองอินเดีย เรียกว่าพวกรินโட-อารยัน และชนพวคนเหล่านี้ได้สร้างสมอารยธรรมต่าง ๆ ในอินเดีย เช่น อารยธรรมทางศาสนา อันได้แก่ศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) เช่น พุทธ และสิกข์ ศาสนาเหล่านี้ล้วนกำเนิดจากลักษณะภูมิประเทศส่วนที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลางทั้งสิ้น

2.4 คาบสมุทร เรียกว่า คาบสมุทรเดคปาน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คาบสมุทรอินเดีย (Indian Peninsular) หรือส่วนที่เป็นภาคใต้ทั้งหมด ลักษณะของคาบสมุทรเป็นที่ราบสูง มีความลาดเอียงจากตะวันตกมาต่อวันออก ทำให้เกิดแม่น้ำหลายสาย ให้มาบรรจบกันที่ศูนย์กลางเดือนที่ศูนย์กลางเดคปาน ก็คือ เทือกเขาณาตตะวันตก (Western Ghats) สูงถึง 8,860 ฟุต อยู่ริมฝั่งทะเลหารับ และทางตะวันออกมีเทือกเขามาตตะวันออก (Eastern Ghats) อยู่ริมฝั่งทะเลโคลโรมแนเดล ในอ่าวเบงกอล²

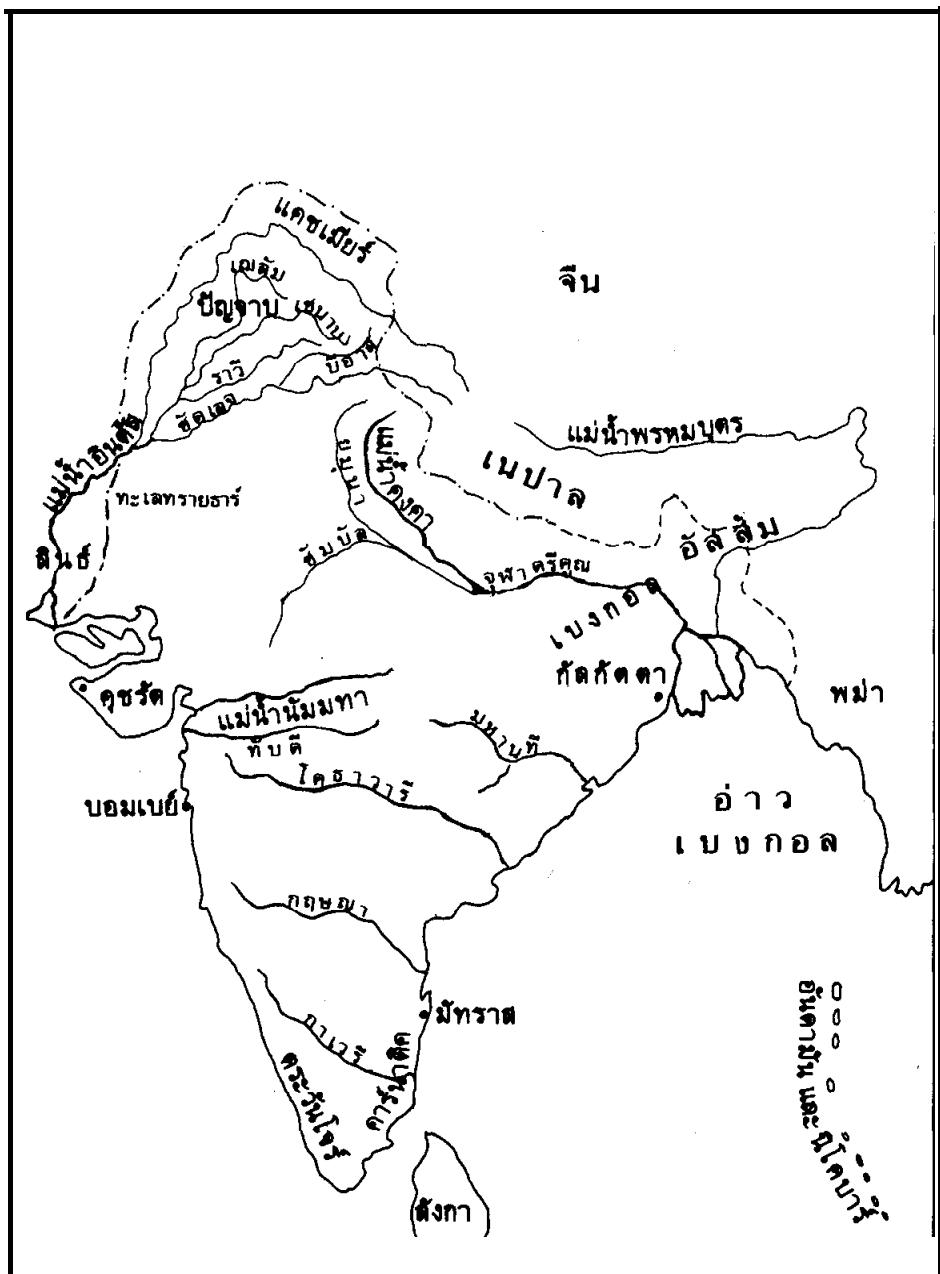
นอกจากส่วนที่เป็นเทือกเขาแล้ว ยังมีส่วนที่เป็นที่ราบต่าง ๆ มากมาย เช่น ที่ราบสูงเดคปาน (Deccan Plateau) ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นแบบนั้นบันได จำกตะวันตกบริเวณเทือกเขามาตตะวันตก มาทางตะวันออก ที่ราบสูงนิลคีรี-ปัลนี (Nilgeri-Palni Plateau) อยู่ถัดจากที่ราบสูงเดคปานมาทางใต้ ที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันตก และที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเป็นที่ราบดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ พื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ได้แก่ บริเวณที่เป็นมัธราสทางตะวันออก และบอมเบย์ทางตะวันตก³

*แม่น้ำคงคาก (Gangese) ยาว 1,540 ไมล์ มีดันน้ำเกิดจากภูเขาทิมลาัย โดยมีแม่น้ำสำคัญ 2 สายให้มาบรรจบกันที่โภมุข (Gaumukh) เป็นแม่น้ำคงคาก คือ แม่น้ำภาครีภูรี (Bhagirathi) ให้มาบรรจบกันที่แม่น้ำชื่อแกงโโคตรี (Gangotri) และแม่น้ำอาล坎ันทา (Alaknanda) ให้มาบรรจบกันที่แม่น้ำอลาภูรี (Alakpuri) แม่น้ำคงคากมีแม่น้ำสายเล็ก ๆ หลาຍสิบสาย ให้มาบรรจบบริเวณภาคกลางของอินเดีย กล่าวเป็นที่ราบลุ่ม เช่น แม่น้ำยมuna ไหลไปตกแม่น้ำคงคากที่เมืองอัลลัลละบาด (Allahabad) เรียกว่า จุฬาตรีคูณ, แม่น้ำกาสี, แม่น้ำโสน, แม่น้ำชัมบล, แม่น้ำเบตawa แม่น้ำคันดัค ฯลฯ

²Swarn Khandpur. **Let Us Know India** Vol.1, IBH Publishing Company, Bombay, 1981, pp. 8 – 9.

³ทวี ทวีวร, **ประวัติศาสตร์อิหริยาقي** ภาคหลังประภาครัฐชนถึงปัจจุบัน, (รุ่งคิลป์การพิมพ์, กรุงเทพฯ 2522) หน้า 1.

ลักษณะภูมิประเทศส่วนนี้จะแตกต่างจากส่วนที่สองและส่วนที่สามอย่างมาก กล่าวคือ “ไม่มีอารยธรรมพื้นเมืองใด ๆ เกิดขึ้นเลย ยกเว้นอารยธรรมตะวันตกที่โปรดักเตสนำเข้ามาเผยแพร่ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15 บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันตกนับจากบờเมืองมาจนถึงกาลังก้า อารยธรรมดังกล่าว ได้แก่ ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาธอลิก

แผนที่อธิบายให้แสดงแม่น้ำสำคัญ

2.5 เกาะ นอกจากลักษณะภูมิประเทศส่วนที่เป็นแผ่นดินใหญ่ (Main Land) แล้ว ยังมีส่วนที่เป็นเกาะและหมู่เกาะต่าง ๆ ได้แก่

2.5.1 เกาะลังกาหรือครีลังกา ซึ่งเป็นเกาะที่แยกออกจากคาบสมุทรอินเดีย มีความสูงอยู่ตระหง่านแล้วค่อย ๆ ลดไปทางตะวันตกและตะวันออก ก่อให้เกิดแม่น้ำสายสั้น ๆ ประมาณ 16 สาย และสายสำคัญที่สุด ได้แก่ แม่น้ำมหาเวพ (Mahaweli) ซึ่งยาวที่สุดในเกาะลังกา มีความยาวประมาณ 335 กิโลเมตร บางครั้งชาวลังกาเรียกว่าแม่น้ำลังกาวิปโยค (Ceylon's Sorrow) เนื่องจากเกิดอุทกภัยตามฤดูร้อนแม่น้ำนี้⁴

2.5.2 หมู่เกาะมัลตีฟ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะลังกา ปัจจุบันเป็นประเทศเอกราช มีเมืองหลักชื่อมาลี (Male)

2.5.3 หมู่เกาะลักษทวีป (Lakshdeep) ในทะเลอาหรับทางตะวันตกเฉียงใต้ของแผ่นดินใหญ่ มี 14 เกาะ (ของอินเดีย)

2.5.4 หมู่เกาะอันดามัน (Andaman) ในทะเลอันดามัน ใต้อ่าวเบงกอล มี 204 เกาะ (ของอินเดีย)

2.5.5 หมู่เกาะนิโคบาร์ (Nicobar) อยู่ถัดหมู่เกาะอันดามันลงมาทางใต้ เยื่องภูเก็ต และพังงาของประเทศไทย มี 19 เกาะ (ของอินเดีย)

กิจกรรมการเรียนที่ 2

1. จงเขียนแผนที่อยเชียใต้พร้อมทั้งแบ่งลักษณะภูมิประเทศโดยสังเขป
2. จงอธิบายให้เห็นจริงว่าลักษณะภูมิประเทศส่วนใดก่อให้เกิดอารยธรรม

3. อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ

อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ (Indus Valley Civilization) เป็นอารยธรรมในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ เพราะอัकษรในดวงตราที่ขุดค้นพบยังไม่มีผู้ใดอ่านออก หลักฐานแสดงถึงอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ ได้แก่ ชาကปรักหักพังที่ขุดค้นพบในคริสต์ศตวรรษที่ 20 บริเวณลุ่มน้ำสินธุ แคว้นสินธ์ และบริเวณลุ่มน้ำรา维 แคว้นปัญจาบตะวันตก ในประเทศปากีสถานปัจจุบัน และเชื่อกันว่า มีอายุประมาณ 3,000 ปีก่อนคริสต์กาก

⁴ทวี ทวีvar, รศ.ดร., ประวัติศาสตร์ครีลังกา, หน้า 31.

สรุปได้ว่า อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุเก่าแก่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียใต้ ซึ่งก่อนหน้านั้นนักประวัติศาสตร์และโบราณคดีเชื่อกันว่าอารยธรรมสมัยพระเวทหรืออารยธรรมของพากอารยัน เป็นอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดในภูมิภาค

3.1 การขุดค้นพบ

3.1.1 ผู้ค้นพบอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ ได้แก่ เชอร์จอห์น มาร์แชล (Sir John Marshall) ชาวอังกฤษ ขุดค้นพบเมืองอารัปปา (Harrappa) ฝั่งแม่น้ำรา维ในรัฐปัญจาบตะวันตก ในปี ค.ศ. 1921 และในปี 1922 ได้ขุดค้นพบเมืองโมヘโนจารา (Mohenjodaro) ฝั่งแม่น้ำอินเดส หรือสินธุ สันนิษฐานว่าเป็นชาติเมืองโบราณก่อนประวัติศาสตร์ ก่อนสมัยชนชาติอารยันอพยพเข้ามา⁵

3.1.2 ปัจจุบันนี้เชื่อกันว่า อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุเก่ากว่าอารยธรรมของพากอารยัน สมัยพระเวท ประมาณ 1,000 ปี ผู้สร้างอารยธรรมนี้เป็นชาติพื้นเมืองเดิมของอินเดีย เรียกว่า ทราวิท (Dravidian) ชนเผ่านี้มีรูปร่างเตี้ย ผิวดำ จมูกกว้าง อาศัยอยู่ตามลุ่มน้ำสินธุและลุ่มน้ำ รา维 และได้สร้างเมืองทั้งสองข้างกันที่พากอารยันจะเข้ากรานอินเดีย ต่อมาเมื่ออารยันเข้ามา อินเดีย ได้รุกรานพากทราวิทและได้ขับไล่ให้ถอยร่นไปทางทิศตะวันออกและทิศใต้แบบลุ่มน้ำ คงคา

3.2 สิ่งที่ขุดค้นพบ

3.2.1 ชาติเมืองโมヘโนจาราและอารัปปา มีการวางผังเมืองอย่างดี เช่น การตัดถนนเป็นระเบียบเรียบร้อย มีท่อระบายน้ำขนาดใหญ่เล็ก ตามลำดับ มีบ่อน้ำสาธารณะ ก่อด้วยอิฐ ขนาด 39×23 ตารางฟุต มีการสร้างอาคารสำคัญไว้เป็นหมวดหมู่ เช่น อาคารทางศาสนาจัดไว้ส่วนหนึ่ง อาคารบ้านเรือนราชภัฏจัดไว้ส่วนหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าชาวเมืองทั้งสอง นี้มีความสามารถด้านวิชาชีวกรรมสำรวจและความรู้วิชาเรขาคณิตเป็นอย่างดี

3.2.2 อาคารบ้านเรือนราชภัฏมีการจัดห้องน้ำซึ่งมีลักษณะแบบบืนตักอาบ มีท่อระบายน้ำเสียจากบันลุงมาล่าง แสดงว่าต้องมีองค์การเทศบาลที่ดี สำหรับเรื่องสุขาภิบาลนี้ ชาวสินธุได้เชื่อว่าเป็นชนโบราณที่มีความเจริญสูง ทั้งนี้ เพราะในอารยธรรมอียิปต์ก็ได้ เมโซโป-เตเมียก็ได้ หรือที่อื่น ๆ ในเอเชียตะวันตกในยุคก่อนประวัติศาสตร์นั้น ไม่พบหลักฐานแสดงให้เห็นว่าประชาชนในเดินแดนเหล่านี้ได้สร้างห้องน้ำดี ๆ ไว้เลย ยกเว้นชุมชนโรมันสมัยหลังเท่านั้น

⁵มนต์ ทองชัช, แหล่งกำเนิดอารยธรรมยุคแรกของโลก, หน้า 49.

3.2.3 เครื่องมือเครื่องใช้ทำด้วยกระดูกสัตว์ เน่าสัตว์ หิน และสมริด เป็นของมนุษย์ ในสมัยก่อนใหม่ เครื่องประดับและดวงตราต่าง ๆ ที่ขุดคันพบมีลักษณะเหมือนกับในบริเวณเมโซโปเตเมีย แต่ไม่พบวัตถุใด ๆ ที่ทำด้วยเหล็ก แสดงให้เห็นว่าชุมชนลุ่มน้ำสินธุ่มีการติดต่อค้าขายกับชุมชนเมโซโปเตเมีย⁶

3.2.4 โครงกระดูกมนุษย์ต่าง ๆ ที่ขุดคันพบ เช่น พากโปรโตรอสตราโลยด์ พากเมดิเตอร์เรเนียน พากมองโกลอยด์ และอัลไบโน แสดงให้เห็นว่าชุมชนลุ่มน้ำสินธุเป็นศูนย์กลางการติดต่อระหว่างตะวันตกกับตะวันออก

3.2.5 ฉางข้าวนาดใหญ่ที่ขุดคันพบ แสดงให้เห็นว่าชาวลุ่มน้ำสินธุ่มีการเลี้ยงชีพด้วยการเกษตร และอาจมีการทำารวมกันเป็นได้ ตามหลักฐานที่ปรากฏ ชาวสินธุประกอบอาชีพผลิตภัณฑ์ เช่น ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ประเทวัติ ควาย ช้าง ม้า กระรอก กระแต ฯลฯ อาชีพอื่น ๆ มีช่างหม้อ ช่างทอง ช่างไม้

3.3 มรดกต่าง ๆ ที่อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุเหลือไว้ในอินเดีย

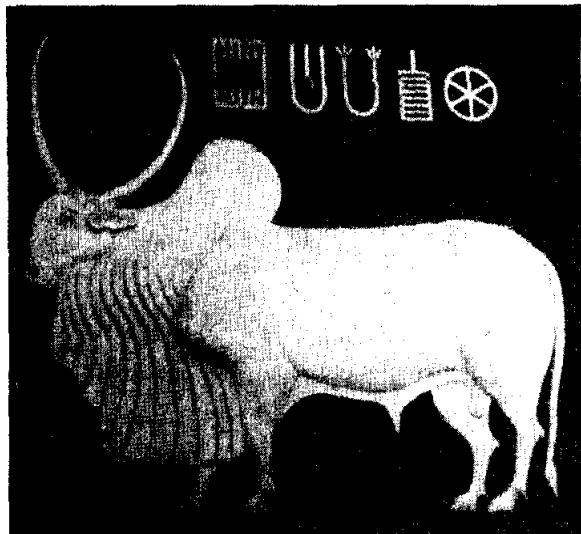
3.3.1 มรดกทางศาสนา จากการขุดคันพบดวงตราต่าง ๆ ที่ชุมชนลุ่มน้ำสินธุ มีดวงตราสำคัญปรากฏเป็นรูปเทวดานั่งอยู่ต่างกลางล้อมรอบด้วย เสือ สิงห์ กระทิง แรด สั้นนิษฐานว่าเทวดานั้นคือพระศิริฯ เพระโดยปกติพระศิริฯ ก็ได้รับนามว่า เทพเจ้าแห่งหมู่สัตว์ (Lord of Animals) นอกจากนี้ยังพบเห็นรูปศิริลึงค์ซึ่งเป็นลักษณะในไวนิการในศาสนาพราหมณ์ ดวงตราตั้งกล่าวแสดงให้เห็นว่าชุมชนชาวสินธุรู้จักเคารพนับถือเทพเจ้าศิริฯ และน่าจะเป็นมรดกทางศาสนาให้ชาวอินดูได้นับถือในปัจจุบัน นอกจากนับถือเทพเจ้าแล้ว ยังมีการนับถือเจ้าแม่ (Mother Goddess) สั้นนิษฐานว่าจะเป็นมเหสีเทพเจ้าต่าง ๆ

ชาวสินธุ่มีการเคารพต้นไทร (Pipal Tree) และต้นโพธิ์ (Bodhi Tree) สังเกตได้จากดวงตราบางดวงมีเทพเจ้านั่งอยู่ใต้ต้นไม้ (น่าจะเป็นต้นไทรหรือต้นโพธิ์) น่าจะเป็นพื้นฐานของความเชื่อที่ชาวอินเดียเชื่อถือในปัจจุบัน แม้แต่พระพุทธเจ้ายังตรัสรู้ได้ต้นโพธิ์ ศาสนามหาเวรารัสรู้ได้ต้นไทร นอกจากนี้ยังมีการนับถือพญานาค และดวงอาทิตย์

3.3.2 มรดกทางศิลปกรรม ศิลปกรรมที่ชุมชนชาวสินธุเหลือไว้เป็นมรดกจนถึงปัจจุบันนี้มีมากมาย แต่ละอย่างล้วนแสดงถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ ของคนยุคหนึ่งเป็นอย่างดี เช่น รูปปั้นดินเผาของชายมีเครายาว ชุดพบที่โมヘนโจดาโร แสดงให้เห็นว่าการไว้เคราเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนสมัยนั้น และอาจเป็นพื้นฐานการไว้หนวด-เคราของคนอินเดียสมัยนี้ก็เป็นได้

⁶ มนต์ ทองชัช, เรื่องเดิม, หน้า 49.

นอกจากนี้ยังมีดวงตราต่าง ๆ
มากกว่า 1,200 ชนิด ดวงตราเหล่านี้โดยทั่วไป
มีขนาด $1\frac{1}{4}$ นิ้ว บางดวงตรามีภาพวัวเขายาว วัว
เข้าสั้น ควาย เสือ จระเข้ ช้าง ฯลฯ ลักษณะของ
ดวงตราเหล่านี้กล่าวได้ว่ามีคุณค่าทางศิลปกรรม
อย่างมาก เพราะภาพสัตว์ที่สลักบนดวงตราแสดง
ฝีมือการแกะได้ละเอียด สวยงามตามธรรมชาติ
นักโบราณคดีเชื่อว่าดวงตราเหล่านี้อาจเป็นสัญลักษณ์

วัวเขายาว

รูปปั้นดินเผาข่ายมีเครื่อง

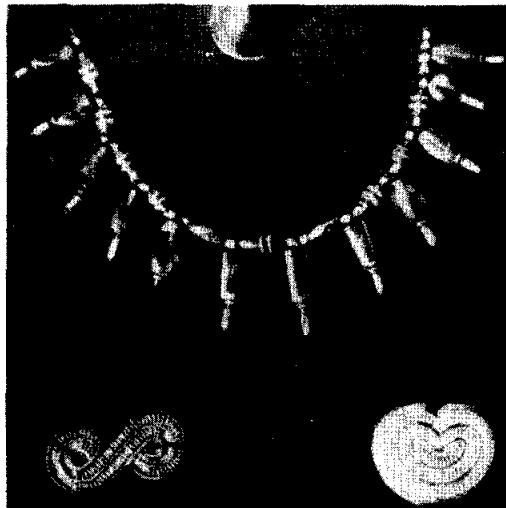
ของพ่อค้า หรือประชาชนผู้มีบารมี ไว้ประจำตำแหน่ง หรือไม่ก็อาจเป็นเครื่องลงของขลัง⁷

3.3.3 นรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ การแต่งกายเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ชาวสินธุ
เหลือไว้เป็นมรดกตระนานาทุกวันนี้ ผ้ายเป็นวัสดุที่ทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม นิยมใช้อย่างกว้างขวาง
ในสมัยนั้น การใช้ผ้ายมีเฉพาะในอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุเท่านั้น ขณะที่อารยธรรมอียิปต์และ
เมโซโปเตเมีย ยังไม่รู้จักใช้ผ้ายเป็นเครื่องนุ่งห่ม

วิธีแต่งกายของชาวสินธุ ผู้ชายแต่งกายด้วยผ้า 2 ชิ้น ท่อนบนเป็นเสื้อเปิดไหล่
ขวา ท่อนล่างเป็นผ้าโงนgradeben หรือที่ชาวอินเดียเรียกว่า ໂହତி (Dhoti) ผ้าที่ถูกนุ่ง

⁷ A.L. Basham, The Wonder that Was India, pp. 20 – 21.

จักระเบน เสื้อเปิดไหล่เหมือนชาย แต่มีเครื่องประดับมากมายหลายชนิด เช่น สร้อยคอ กำไลแขน แหวน เข็มขัด ตุ้มหู กำไลเท้า ทำด้วยทองคำเงิน งาช้าง ทองแดง และหินที่มีค่าต่าง ๆ

เครื่องประดับสตรีชาวสินธุ

ภาพสตรีชาวสินธุ

ประเพณีการทำศพ เท่าที่หลักฐานปรากฏ พิธีการทำศพของชาวสินธุ มี 3 วิธี คือ

1. ฝังศพไว้รวมกับเครื่องใช้ของผู้ตายที่เคยใช้ขณะมีชีวิต
2. นำศพไปไว้ให้นักการกินเนื้อเสียก่อน แล้วรวมกระดูกไว้รวมกับเครื่องประดับและลูกปัดต่าง ๆ
3. เผาศพแล้วเก็บขี้ถ้ารวมทั้งอัญเชิญไว้ในโถ

จากพิธีการทำศพทั้ง 3 ดังกล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดพิธีศพของชาวสินธุคล้ายคลึงกับพิธีศพในอินเดียบ้านๆ อาจเป็นไปได้ว่าอินเดียหรือแม้แต่บางประเทศในเอเชียรับเอาธรรมทางประเพณีมาจากชนชาวกัมพูชา

การเคารพนับถือวัตถุที่ปรากฏในหลักฐานในสมัยอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ มีการเคารพวัตถุ แต่ในสมัยอารยธรรมของพวากอารยัน มีการเคารพวัตถุเมีย และวัวเป็นสัตว์แสดงความมั่นคง บังจุบันชาวอินเดียเคารพวัตถุและตัวเมีย การเคารพวัตถุการพิនฐานะเป็นพาหะของพระผู้เป็นเจ้า และวัวตัวเมียในฐานะผู้ให้命 การเคารพวัวของชาวอินเดียดังกล่าวจะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับมาจากการอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ

อย่างไรก็ตาม แม้อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุจะมีความเจริญมากมายเพียงใด ก็ต้องพบกับความเสื่อมเป็นธรรมชาติ ไม่มีใครพบสาเหตุแห่งความเสื่อมได้ แต่มีผู้สนับนิษฐานว่า เสื่อม เพราะภูกภัยธรรมชาติคืออุทกภัย เพราะตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำอินดัสและรา维 หรือเสื่อมเพราะเกิดโรคระบาด เพราะพืชภาคพอกองอยู่เป็นจำนวนมาก และที่สำคัญน่าเป็นไปได้มากที่สุดคือเสื่อม เพราะต่างชาติรุกราน ซึ่งน่าจะได้แก่ชาวอารยันรุกรานประหัตประหารชาวสินธุจนหมดแล้วตั้งชุมชนของตนขึ้นมาแทน จากนั้นจึงแผ่ขยายอิทธิพลของตนลงมาทางใต้และภาคกลางของอินเดีย⁸ จะกล่าวในตอนต่อไป

กิจกรรมการเรียนที่ 3

- ให้นักศึกษาหัดเขียนแผนที่โดยใช้ตัวพัฒนาทั้งเติบโตและแปรเปลี่ยน 5 สายพัฒนาทั้งอธินิษฐ์ถึงลักษณะอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุโดยย่อ
- ให้อธิบายถึงมรดกทางวัฒนธรรมและความเสื่อมของอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุพัฒนาทั้งยกตัวอย่างประกอบ

สรุปบทที่ 1

ลักษณะภูมิประเทศของอินเดียได้แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ คือ ส่วนที่เป็นเทือกเขาตอนบน ส่วนที่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบท่อนเหนือ ส่วนที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลาง ส่วนที่เป็นคาบสมุทร และส่วนที่เป็นทะเลและหมู่เกาะ ลักษณะภูมิประเทศที่ก่อให้เกิดอารยธรรมที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ที่ราบลุ่มและที่ราบทอนเหนือ เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ เป็นที่ตั้งอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ ที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลาง ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคาและแม่น้ำพรหมบุตร เป็นที่ตั้งอารยธรรมอินโด-อารยัน อารยธรรมทางศาสนาที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาเชน และศาสนาพุทธ ส่วนที่เป็นคาบสมุทร ไม่มีอารยธรรมพื้นเมืองก่อตัวขึ้นในพื้นที่ได้ ๆ เลย นอกจาก

⁸A.L. Basham, Op cit, pp. 30-31.

การยธรรมตะวันตกที่นำเข้ามาโดยโปรตุเกส เช่น ศาสนาริสต์ นิกายโรมันคาธอลิก ฯลฯ

การยธรรมลุ่มน้ำสินธุเกิดขึ้นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุ ได้แก่ บริเวณที่เป็นปากีสถาน ในปัจจุบัน เชื่อกันว่ามีอายุประมาณ 3,000 ปีก่อนคริสตกาล ก่อนหน้านี้นักประวัติศาสตร์ และโบราณคดีเชื่อกันว่าการยธรรมสมัยพระเวทหรือการยธรรมของพวกราชบัลลังก์แก่แก่ที่สุด แต่ปัจจุบันเชื่อกันว่าการยธรรมลุ่มน้ำสินธุเป็นการยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดในภูมิภาค

การประเมินผลท้ายบท

1. ลักษณะภูมิประเทศเช่นไรเป็นที่เกิดอารยธรรมต่าง ๆ ให้อธิบายถึงลักษณะภูมิประเทศทั้ง 5 ส่วนโดยละเอียด
2. อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุมีลักษณะเด่นอย่างไรบ้าง
3. ข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะภูมิประเทศที่ก่อให้เกิดอารยธรรมสำคัญ ๆ
 1. ที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุ
 2. ที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคา
 3. ที่ราบลุ่มแม่น้ำพรมบุตร
 4. ข้อ 1 กับ ข้อ 2
4. แหล่งอารยธรรมเริ่มแรกของเอเชียใต้ปัจจุบันอยู่ในประเทศใด
 1. อินเดีย
 2. ปากีสถาน
 3. บังคลาเทศ
 4. ศรีลังกา
5. อารยธรรมเมืองของเอเชียได้เริ่มครั้งแรกตั้งแต่สร้างเมืองใด
 1. สาวัตถี
 2. พาราณสี
 3. โมเนห์โจดาโร
 4. ไฟคาลี
6. การบูชาวัวเริ่มมีครั้งแรกตั้งแต่สมัยใด
 1. สมัยพระเวท
 2. สมัยมหากาพย์
 3. สมัยพุทธกาล
 4. สมัยอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ
7. คู่ใดต่อไปนี้ถูกต้อง
 1. โมเนห์โจดาโร—แม่น้ำรา维
 2. สารปปा—แม่น้ำอินดัส
 3. ทรายวิท—อินโดอารยัน
 4. โมเนห์โจดาโร—แม่น้ำอินดัส
8. การเคารพต้นไทรและต้นโพธิ์เกิดขึ้นครั้งแรกสมัยใด
 1. สมัยพระเวท
 2. สมัยมหากาพย์
 3. สมัยพุทธกาล
 4. สมัยอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ